

**ПРЕДСЕДАВАЈУЋЕМ ПРЕТРЕСНОГ ВЕЋА III
за председника МКСЈ**

Судије: судија Jean-Claude Antonetti, председавајући,
судија Frederick Harhoff,
судија Flavia Lattanzi.

Секретар: John Hocking

Датум: . јун 2013. године

Поднесак број 508.
Т У Ж И Л А Ц
против
проф. др ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА

**ЗАХТЕВ ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА
ЗА ИЗУЗЕЋЕ СУДИЈЕ ФРЕДЕРИКА ХАРХОФА**

Тужилац Amicus Curiae
Matias Marcussen

Оптужени
Проф. др Војислав Шешел

Стручни тим који помаже одбрану
Зоран Красић
Дејан Мирковић
Милан Терзић
Немања Шаровић
Вјерица Радета
Јадранко Вуковић
Мирољуб Игњатовић
Наташа Јовановић
Петар Јојић
Љиљана Михајловић
Огњен Михајловић
Филип Стојановић

Поднесак број 508.

**ЗАХТЕВ ПРОФ. ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА
ЗА ИЗУЗЕЋЕ СУДИЈЕ ФРЕДЕРИКА ХАРХОФА**

І. Увод

1. Дана 7. новембра 2007. године пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију (у даљем тексту МКСЈ) почело је суђење проф. др Војиславу Шешељу пред Претресним већем III (у саставу: Jean-Claude Antonetti, Frederick Harhoff, Flavia Lattanzi). Суђење је од 20. марта 2012. године у фази чекања доношења и изрицања првостепене пресуде, које је заказано за 30. октобар 2013. године.

Проф. др Војислав Шешељ је по оптужбама за ратне злочине непрекидно у притвору у Притворској јединици у Шевенингену од 24. фебруара 2003. године. Овим поднеском проф. др Војислав Шешељ тражи изузеће судије Фредерика Хархофа из суђења у свом предмету.

II. Правни основ захтева

2. Правни основ за одлучивање о изузећу судије налази се у следећим одредбама Статута и Правилника о поступку и доказима:

Чланом 13(1) Статута прописано је да судије морају бити непристрасне и честите особе високих моралних квалитета.

Члан 21(2) Статута штити, као минимум, право да се оптуженом гарантује правично и јавно суђење, а право оптуженог на правично суђење представља основно људско право, које у себи садржи и право оптуженог да му се суди пред независним и непристрасним судом. Истим чланом је заштићено и гарантовано као неприкосновено право оптуженог да се сам брани.

Правило 15(А)(Б) Правилника о поступку и доказима прописује да судија који има лични интерес у предмету или који с тим предметом има или је имао икакве везе које би могле утицати на његову непристрасност, не сме да учествује у првостепеном или жалбеном поступку у том предмету, те да ће се он у таквом случају повући, а

председник ће именовати другог судију који ће га заменити у поступку, као и да свака од страна може затражити од председавајућег судије да се судија тог већа изузме и повуче из првостепеног или жалбеног поступка из горенаведених разлога, а председавајући судија ће саслушати мишљење судије чије се изузеће тражи, те ће о томе обавестити председника МКСЈ који ће, уколико је потребно, именовати трочлану комисију састављену од судија других већа који ће му саопштити одлуку о основаности захтева и ако они одлуче да је захтев основан, председник МКСЈ ће именовати другог судију.

3. Како би се обезбедили услови да се поштује право на фер и правично суђење у предмету против проф. др Војислава Шешеља, неопходно је да се из судског поступка изузме судија Фредерик Хархоф. Критеријуми за изузеће судија су:

1. Судија није непристрасан ако се покаже да постоји стварна пристрасност.

2. Неприхватљив утисак пристрасности постоји:

- ако је судија страна у поступку, ако има финансијски или имовински интерес у исходу предмета или ако ће одлука судије довести до унапређења неког подухвата у којем судија учествује заједно са једном од страна, или

- ако би околности код разумног и добро обавештеног посматрача изазвале разуман страх од пристрасности.

Стварни утисак пристрасности судије подрива поверење у спровођење правде.

Очигледна пристрасност судије Хархофа доводи у питање и честитост и високе моралне квалитете који би требало да га красе.

Проф. др Војислав Шешељ овим поднеском тражи изузеће судије Фредерика Хархофа зато што после обелодањеног писма судије Хархофа постоји разуман страх од његове пристрасности уколико би и даље судио у овом предмету.

III. Чињенични наводи као основа и доказ за снажан утисак пристрасности

4. МКСЈ је основан 1993. године Резолуцијом 827 Савета безбедности УН. У том контексту, јасно је да је СБ УН надзорни орган који је у хијерархијском смислу изнад МКСЈ (иако постоји веома аргументовано оспоравање легалности оснивања МКСЈ; на пример, проф. др Милан Шкулић пише да брзина којом је основан овај суд не може бити оправдање за правну „фаличност“ и у том смислу наводи аргументе а контрарио,

упоређујући са брзином оснивања МКС)¹. Уосталом, редовне шестомесечне извештаје о раду МКСЈ у СБ УН подносе председник и главни тужилац Трибунала.

5. Дакле, општепозната и утемљена у Резолуцији 827 СБ УН је чињеница (и обавеза) МКСЈ и судија овог суда да подносе извештаје о раду СБ УН. Зато је било потпуно логично (али и обавезно) да судија Хархоф своје примедбе на рад председника суда (изнесене у писму од 6. јуна 2013. године) упути СБ УН, а не физичким лицима. Посебно је неприхватљиво да се писмо од 6. јуна 2013. године волшебно нађе у данским новинама „Berlingske“, које имају тираж од преко 100.000 примерака.² Дакле, ако је Хархоф био огорчен неприхватљивим и неморалним понашањем судије Мерона и колега, требало је да се обрати СБ УН. Још је Шатобријан тврдио да присуство утврђених институција служи као заштита од „ћуди и хирова људи“.³ Међутим, Хархоф то није урадио. Поставља се питање зашто.

У том контексту, неуобичајени и екстремни поступак судије Хархофа или избегавање СБ УН изазива основану сумњу у његове мотиве. Велики немачки правник Карл Шмит је тврдио да се преко екстремних појава може продрети до „срца стварности“ или да „појам потиче из екстрема“.⁴ Када се ова дефиниција Карла Шмита примени на писмо од 6. јуна 2013. године (или, екстремни поступак и заобилажење СБ УН) види се да Хархоф није имао намеру да поправи стање у МКСЈ.

Или, као што пише највећи руски експерт за рад МКСЈ др Александар Мезјајев у тексту под насловом „Часни витез или провокатор“, судија Хархоф је изазвао незапамћени скандал у МКСЈ, јер је он, у суштини, само учесник у борби за власт унутар суда.⁵ Али, ако је тако, судије као Хархоф, којима су важније лична промоција, лична корист и борба за власт унутар МКСЈ, нису непристрасне судије којима се може веровати. Зато он мора бити изузет из одлучивања у предмету бр. ИТ-03-67.

Ко гарантује да судија Хархоф у предмету бр. ИТ-03-67 неће поново починити неки нови непрофесионални поступак ако га неко подстакне или увреди?

¹ Више о томе Шкулић М. „Међународни кривични суд - надлежности и поступак“, Правни факултет у Београду и „Досије“, Београд, 2005. стр 53.

² <http://www.b.dk/>

³ Види „Монархија према повељи“ из 1816. год, према Енциклопедијском речнику политичке филозофије, књига 2, Издавачки центар „Цетиње“, 1993, стр 979.

⁴ Види према Енциклопедијском речнику политичке филозофије, књига 2, Издавачки центар „Цетиње“, 1993, стр 983.

⁵ www.srb.fondsk.ru

Или, ко гарантује да судија Хархоф, који се преко новина бори за власт у МКСЈ, неће зарад неке будуће обећане функције поступити неправедно у предмету бр. ИТ-03-67?

6. Прецизније, после обраћања медијима, а не СБ УН, јасно је да судија Хархоф није непристрасан и неутралан судија који размишља само о утврђивању истине у предмету бр. ИТ-03-67. Такође, после објављивања писма од 6. јуна 2013. године поставља се питање да ли је он судија МКСЈ или дописник данских новина „Berlingske“ из Хага. Ако је судија Хархоф дописник данских новина, сходно томе, он не може више поступати у предмету бр. ИТ-03-67, јер проф. др Војислав Шешељ не жели да му суде квазисудије са амбицијом да постану дански новинари.

Такође, ако судија Хархоф жели само медијску промоцију (и ако ми грешимо поводом његове борбе за власт унутар МКСЈ), он увек може да поступи као Карла дел Понте и Флоренс Артман: може да објави књигу о раду МКСЈ. Али, ни у том случају он не би могао да учествује у предмету бр. ИТ-03-67.

7. Ако судија Хархоф после свог отвореног писма остане у МКСЈ, он би морао да се суочи са оптужбама за непоштовање суда. Тачније, ако би се применили квазиправни критеријуми по којима се судило у случајевима за непоштовање суда против проф. др Војислава Шешеља у предметима бр. ИТ-03-67-Р77.2, ИТ-03-67-Р77.3 и ИТ-03-67-Р77.4, кршење правила 77 Правилника о поступку и доказима МКСЈ од стране судије Хархофа би захтевало не само покретање поступка, већ и до сада најтежу казну за непоштовање суда. На такав закључак указују следећа поређења. Писмо судије Хархофа од 6. јуна 2013. године, у којем он износи тешке оптужбе против председника МКСЈ (али и личне увреде, на пример против турског судије Гинеја, за кога сугерише да је сенилан или судије Орија, кога посредно оптужује да је лицемер у служби САД) објављено је у данским новинама „Berlingske“, које се (као што смо већ изнели) штампају у тиражу од преко 100.000 примерака, а имају и добро посећен сајт.⁶ Данске „Berlingske“ су светски бренд, једне од најстаријих новина на свету основане још у XVIII веку. Са друге стране, ниједна од књига због којих је суђено професору Шешељу у предметима бр. ИТ-03-67-Р77.2, ИТ-03-67-Р77.3 и ИТ-03-67-Р77.4, никада није штампана у тиражу од око 100.000 примерака. Слично се може рећи и за посећеност сајта проф. др Војислава Шешеља, као и за дневне новине у Србији у којима су објављиване добровољне изјаве сведока одбране. У сваком случају, судија Хархоф

⁶ <http://www.b.dk/>

поступа изузетно лицемерно када у новинама вређа МКСЈ, а у свом писму од 6. јуна 2013. године прећуткује прогон проф. др Војислава Шешеља због аргументоване критике суда, који се спроводи у предметима бр. ИТ-03-67-Р77.2, ИТ-03-67-Р77.3 и ИТ-03-67-Р77.4. Не могу постојати два критеријума, један за судије, други за притворенике, када се ради о непоштовању суда. Ако је судија Хархоф сматрао да је дозвољена јавна критика Трибунала, онда је у писму од 6. јуна 2013. требало да брани и Шешељево право да критикује МКСЈ.

8. Постоји још један разлог због којег судија Хархоф мора бити изузет из предмета ИТ-03-67. Претворивши се фактички (после писма од 6. јуна 2013. године) у дописника данских новина из Хага, судија Хархоф је преузео и њихов дискурс из деведесетих година. У свом писму од 6. јуна 2013. године, он прави вештачку симетрију између хрватских злочина и протеривања 250.0000 Срба са њихових огњишта и легитимног помагања угрожених сународника на просторима бивше СФРЈ од стране појединих делова власти у Београду. Зато у писму од 6. јуна 2013. године, у маниру острашћеног антисрпског дописника данских новина из деведесетих, судија Хархоф упоређује неупоредиво: пресуде хрватским генералима, са једне стране и пресуде Србима, наводним учесницима удруженог злочиначког подухвата, са друге стране. Да би збрка била потпуна, а хипокризија на највишем нивоу, у писму од 6. јуна 2013. године ни сам судија Хархоф очигледно није у стању да објасни границе УЗП (удруженог злочиначког подухвата), за који ни он није сигуран шта значи у пракси и како се дефинише (тешко да било ко у свету може тачно да одговори шта је тачно УЗП). Уосталом, и некадашњи колега судије Хархофа, судија Шомбург из Немачке, признаје да је УЗП био потпуно непозната доктрина на територији бивше Југославије (и неприхваћена у међународном обичајном праву). Назива га чак „новорођенче“.⁷ Дакле, док судија Хархоф сам са собом у наредним годинама не реши правне и моралне дилеме шта је то УЗП и да ли је дозвољено јавно критиковати МКСЈ, он мора бити изузет из предмета бр. ИТ-03-67.

9. Судија Фредерик Хархоф јавно се огласио као судија МКСЈ. Објављена је вест о постојању писма у оквиру којег се налази и ПДФ фајл читавог писма <http://www.bt.dk/newheder/dansk-topdommer-i-haard-kritik-massemordere-gaar-fri> и на

⁷ Види више о томе Шешељ В. „Хашки глобалистички образац тоталитарног правосуђа“, други том, Српска радикална странка, Београд, 2012. стр. 891, 903

енглеском језику у интегралној верзији на страници данског интернет-портала <http://www.bt.dk/sites/default/files-dk/node-files/511/6/6511917-letter-english.pdf>.

Текст његовог писма гласи:

„Електронска порука судије МКСЈ Фредерика Хархофа

упућена на 56 адреса 6. јуна 2013. године

10. Драги пријатељи,

Неки од вас су можда прочитали два чланка која сам послао. Сматрао сам да је једино исправно да додам неколико личних коментара онемо што сте прочитали. Ти текстови су добри зато што директно упућују на појаве које изазивају дубоку забринутост код мене и колега које срећем у ходницима суда.

Укратко:

Све до јесени 2012. била је, мање-више, пракса у суду да се војни команданти проглашавају кривим за злочине које су њихови потчињени починили током сукоба у бившој Југославији од 1992. до 1995. године, када је рат завршен потписивањем Дејтонског споразума.

Одговорност је квалификована као (1) индивидуална кривична одговорност за чињење злочина или као (2) командна одговорност највиших официра за пропуст да спрече злочине и казне починиоце. У томе нема ничега новог. Такође смо развили и проширили одговорност на оне који су подржавали општи циљ да се етничке групе протерају са једног подручја чињењем злочина или су на неки начин допринели остварењу тог циља (министри, политичари, војни лидери, официри и други). Такав облик одговорности се назива удружени злочиначки подухват.

Међутим, прошле јесени је жалбено веће скренуло са тог пута када је ослободило три хрватска генерала у предмету Готовина. Ослобођени су одговорности за злочине које је починила хрватска војска у Крајини у августу 1995. (Крајина је била дом генерацијама Срба).

Убрзо након тога жалбено веће је задало још један ударац када је ослободило начелника Генералштаба ВЈ генерала Перишића. Веће је закључило да – мада је војна и логистичка подршка из Србије допринела злочинима које су босански Срби починили над муслиманима и Хрватима у Босни, Перишићева помоћ није била „конкретно усмерена“ на чињење злочина. По оцени жалбеног већа он је пружао помоћ, али није био свестан да ће она бити коришћена и да јесте коришћена за чињење злочина у Босни, упркос дневном извештавању медија о стравичним злочинима чињеним над муслиманима (и у мањој мери Хрватима) у Босни. Јако је, међутим, тешко поверовати

да Перишић није знао шта је био план за Босну и за шта је коришћена помоћ коју је пружао.

Следи, потом, прошлонедељна пресуда којом су шеф српске тајне полиције Јовица Станишић и његов верни следбеник Франко Симатовић ослобођени одговорности за помагање страшних злочина које су босански Срби починили над босанским муслиманима и Хрватима.

Коришћено је исто образложење као у предмету Перишић – да нису били свесни да ће њихови ратни напори служити чињењу злочина.

Шта можемо да закључимо из тога?

Може се помислити да се војни естаблишмент у водећим државама (попут САД и Израела) осетио угроженим јер је судска пракса отишла предалеко у примени начела командне одговорности. Можда су се надали да команданти неће бити проглашени одговорним осим уколико нису активно охрабривали потчињене да чине злочине. Другим речима: можда је суд отишао предалеко проглашавајући војне команданте одговорнима за сваки злочин који су починили њихови потчињени. А због тога је потребно доказати да је постојала намера да се чине злочини.

Војни команданти су плаћени управо за то: они МОРАЈУ да обезбеде да у њиховој зони одговорности не буде почињен ниједан злочин. Ако се то ипак догоди, морају да покрену поступак и казне почиоце. А они који подржавају идеју етничког чишћења не могу бити ослобођени одговорности за допринос остварењу тог циља на један или други начин.

Међутим, то више није случај. Сада, очигледно, дела војних команданата морају да буду „конкретно усмерена“ на чињење злочина. Није довољно само знање или сумња да су злочини почињени или да би могли да буду почињени. Из тога се намеће питање на који начин оваква војна логика врши притисак на међународно кривично право. Да ли су амерички или израелски званичници извршили притисак на америчког судију (који је уједно и председник Трибунала) како би осигурали промену правца? Вероватно никад нећемо сазнати.

Наговештаји о снажним притисцима које је исти амерички судија извршио на колеге у предметима Готовина и Перишић наводе на закључак да је био решен да обезбеди ослобађајућу пресуду, али и да је имао среће да убеди остарелог турског судију да у последњем тренутку промени мишљење. Обе пресуде су донете већином гласова судија, 3 према 2.

А шта је са последњом пресудом, у предмету Станишић – Симатовић. Ту пресуду није донело жалбено већ првостепено веће којим је председавао холандски судија Ори уз подршку судије из Зимбабвеа и уз супротно мишљење судије из Француске. Да ли је Ори био под притиском америчког председника Трибунала? Чини се да је тако! Према гласинама које круже кулоарима, председник Трибунала је захтевао доношење пресуде против двојице оптужених закључно са четвртком, како би испунио обећање дато Савету безбедности УН. Троје првостепених судија нису имали довољно времена да честито размотре доказе, а судија из Француске је имала на располагању само 4 дана да напише издвојено мишљење, о којем троје судија нису ни разговарали. На брзину одрађен посао. То нисам очекивао од судије Орија.

Резултат је следећи: не само да се суд одрекао праксе да команданти морају да одговарају за злочине својих потчињених (осим ако се докаже да о њима ништа нису знали), већ је сада и одговорност за учешће у заједничком злочиначком подухвату сведена са подржавања злочина на захтев за постојањем конкретне усмерености на чињење злочина (а не само знања да су злочини почињени). Од сада ће, у већини случајева, главнокомандујући бити ослобођени одговорности, те стога амерички (и израелски) војни лидери могу да одахну.

Можда вам се чини да цепидлачим. Остајем, међутим, са неугодним осећајем да је суд променио курс под притиском војног естаблишмента у појединим водећим државама. У свим предметима у којима сам судио, веровао сам да је било исправно осудити лидере за злочине почињене уз њихово знање и учешће у удруженом злочиначком подухвату.

Све се своди на, с једне стране, знање да су злочини заиста почињени или да ће бити почињени и са друге стране, планирање да се злочини почине. То је суштина!

Како објаснити хиљадама жртава да суд више није способан да осуди учеснике у удруженом злочиначком подухвату осим у случајевима када је могуће доказати да је спровођење тог циља било активно и конкретно усмерено на чињење злочина? До сада смо проглашавали кривим учеснике у удруженом злочиначком подухвату који су се сагласили са заједничким циљем (да се протера несрпско становништво са простора које су Срби сматрали својим) или који су допринели остварењу заједничког циља. Није било неопходно доказати да су њихова дела била конкретно усмерена на чињење сваког конкретног злочина. Јер, то је скоро немогуће доказати...

Одувек сам мислио да је то исправно. Доносио сам пресуде верујући да су они на врху могли да увиде да се план о протеривању других са простора које су сматрали

својим, противи основном животном поретку. Водио сам се захтевом да се утврди шта је исправно, а шта погрешно у свету захваћеном глобализацијом и интернационализацијом, који мора да одбаци идеју да постоји „природно право“ једног народа да насели извесна подручја и да са њих uklони друге народе. То смо пре 70 година звали Лебенсраум.

Ипак, изгледа да то више није случај. Недавне пресуде су ме суочиле са дубоким професионалним и моралним дилемама које раније нисам имао. Најгора је сумња да су неке од мојих колега подлегле кратковидим политичким притисцима који у потпуности мењају срж мог рада у служби разборитости и права.

Срдачно, Фредерик”.

11. Сматра се да је велики дански филозоф Серен Кјеркегор био далеко испред свог времена. Његове идеје нису биле сасвим разумљиве људима који су живели у XIX веку. Кјеркегорови ставови о морално-духовним проблемима су своју пуну афирмацију доживели тек у XX веку. Са друге стране, код судије Хархофа, његовог земљака, је обрнуто. Он увелико касни за својим временом. Његови ставови у писму од 6. јуна 2013. године о морално-правним проблемима у МКСЈ су застарели, превазиђени, непотпуни и препуни хипокризије. Годинама се пише и говори о двоструким стандардима МКСЈ и то много опширније и прецизније од ових неколико фраза изнетих у писму од 6. јуна 2013. године. Такође, моралне и правне стандарде које захтева од других, Хархоф није примењивао у свом раду.

Предмет интересовања судије Хархофа су биле ослобађајуће пресуде и то: две пресуде жалбених већа (Готовина, Перишић) и једна пресуда претресног већа (Станишић и Симатовић). Нису га интересовале осуђујуће пресуде које су донете након пресуде жалбеног већа Готовини.

Писмо судије Хархофа скреће пажњу на неколико врло значајних питања како се суди и врши судијска функција у МКСЈ. Интересантно је да судија Хархоф није обухватио период од 2007. године, када је изабран за судију МКСЈ, већ од, како он тврди, јесени 2012. године. Изгледа да је до јесени 2012. године по мишљењу судије Хархофа све било идеално.

12. Ево неколико питања које судија Хархоф отвара, али и његових ставова који код интелигентног и добро обавештеног посматрача изазивају разуман страх од пристрасности уколико би и даље судио у овом предмету. Подсетимо се и да стварни утисак пристрасности судије Хархофа подрива поверење у спровођење правде у предмету против Војислава Шешеља.

13. Прво:

Након две пресуде жалбеног већа, судија Хархоф са неслагањем констатује:

„Сада, очито, дела војних команданата морају да буду „конкретно усмерена“ на чињење злочина. Није довољно само знање или сумња да су злочини почињени или да би могли да буду почињени”.

Ако се судија Хархоф на ово позива, мора да се наведе да онда не могу да му буду непознате следеће чињенице којима се МКСЈ хвали као својом тековином.

Поступци пред МКСЈ засновани су на претпоставци невиности. Сви осумњичени против којих је тужилаштво подигло оптужнице уживају претпоставку невиности, а на тужилаштву лежи терет да ван разумне сумње докаже кривицу оптуженог. У случају да тужилаштво у томе не успе, уследиће ослобађајућа пресуда оптуженом.

Већина ослобађајућих пресуда у МКСЈ изречена је у предметима у којима су докази које је изнело тужилаштво били или недовољни да се утврди да су конкретни злочини почињени, или недовољни да се докаже да оптужени сноси кривичну одговорност за извршење тих злочина.

Терет доказивања кривице оптуженог ван разумне сумње лежи на тужилаштву. Обавеза коју има тужилаштво да докаже кривицу ван разумне сумње у кривичним поступцима уобичајена је у већини правосудних система у свету и сматра се кључним делом правног система заснованог у складу с владавином права.

14. У предмету Тужилац против Енвера Хаџихасановића и других, жалбено веће је закључило да докази које је изнело тужилаштво нису показали ван разумне сумње да је оптужени одговоран у складу с видом одговорности за који је терећен у оптужници:

„Да би показао да је Хаџихасановић имао ефективну контролу над припадницима одреда „Ел муцахедин”, тужилац је био дужан да докаже ван разумне сумње да је Хаџихасановић имао материјалну могућност да спречи или казни у ситуацији кажњивог понашања својих потчињених. Материјална могућност да се то учини је минимум који је потребан за потврђивање односа субординације у смислу члана 7(3) Статута. Жалбено веће је, узимајући у обзир аргументацију страна, анализирано све релевантне закључке претресног већа и испитало њихово значење у контексту ефективне контроле, било узетих појединачно, било заједно. С обзиром на претходно речено, жалбено веће констатује да ниједна разумна инстанца која пресуђује о чињеницама не би могла да закључи да је ван разумне сумње доказано да је

Хаџихасановић имао ефективну контролу над одредом „Ел муцахедин” у периоду између 13. августа и 1. новембра 1993. године” (пресуда жалбеног већа, пар. 231).

Међутим, у пресуди жалбеног већа такође се напомиње и следеће:

„Жалбено веће не сматра спорним да је 3. корпус могао да има користи од одреда „Ел муцахедин” и да из околности такве врсте може произлазити неки облик одговорности ако су конкретне појединости такве да је оваква одговорност на одговарајући начин наведена у оптужници. Међутим, жалбено веће релевантност тог фактора за доказивање постојања Хаџихасановићеве ефективне контроле над одредом „Ел муцахедин” сматра упитним (пресуда жалбеног већа, пар. 213).

15. У предмету Тужилац против Фатмира Лимаја и других, након пажљиве анализе изведених доказа тужилаштва, претресно веће је закључило следеће:

„Из разлога наведених у претходним параграфима, веће не може ван разумне сумње бити уверено да је тужилаштво доказало да је у периоду од маја до 26. јула 1998. оптужени Фатмир Лимај био на командном положају у ОВК, који је обухватао командовање припадницима ОВК у селу Лапушник или, конкретно, у заробљеничком логору који је тада постојао у јужном делу тог села. Закључак остаје исти и ако се сваки релевантни доказ посматра одвојено, и ако се посматрају заједно. Како је већ наведено, иако је из доказа видљиво да постоји велика могућност да је Фатмир Лимај био активан као командант у заробљеничком логору у време на које се односи оптужница, улога и дужност већа остају јасни. Оно мора да утврди да ли је тужилаштво успело да ван разумне сумње докаже своју тезу, односно навод да је Фатмир Лимај командовао, де јуре или де факто, или вршио ефективну контролу у заробљеничком логору и над припадницима ОВК који су водили логор или над стражарима ОВК који су спровели преостале затворенике из заробљеничког логора до оближње планине Бериша 25. или 26. јула 1998. године. Веће је, после врло пажљиве анализе, закључило да понуђени докази та суштинска питања не успевају да докажу у потребној мери, а то значи ван разумне сумње” (пресуда претресног већа, пар. 601).

Овај закључак је касније подржало жалбено веће.

16. Сходно томе, у пресуди жалбеног већа у предмету Тужилац против Насера Орића закључује се следеће:

„Жалбено веће, као ни претресно веће, не сумња да су тешки злочини почињени против Срба заточених у Полицијској станици Сребреница и у „Згради” у раздобљу од септембра 1992. године до марта 1993. године. Одбрана није оспорила да су над српским заточеницима почињени злочини. Међутим, доказивање да су се злочини

догодили није довољно да поткрепи осуду неког појединца. Кривични поступак захтева постојање доказа којима се ван разумне сумње утврђује да је оптужени одговоран за кривична дела пре него што се донесе осуђујућа пресуда. Када се оптужени терети за командну одговорност на основу члана 7(3) Статута, као што је случај у овом предмету, тужилац мора доказати, интер алиа, да су његов потчињени или његови потчињени кривично одговорни или да је он знао или имао разлога да зна за његово/њихово криминално понашање” (пресуда жалбеног већа, пар. 189).

17. Поводом предмета Сефер Халиловић имамо и ову ситуацију:

„Претресно веће је констатовало да је Сефер Халиловић имао извешан степен утицаја као високорангирани припадник АБиХ и као један од њених оснивача. Међутим, претресно веће је сматрало да утицај Сефера Халиловића није био довољан да би задовољио стандарде потребне за успостављање ефективне контроле. Принцип је међународног кривичног права да се командант не може сматрати одговорним за злочине особа које нису биле под његовом командом у време кад су ти злочини почињени. Претресно веће је закључило да тужилаштво није успело да докаже ван разумне сумње да је Сефер Халиловић био, било де јуре, било де факто, командант операције назване „Неретва”, за коју тужилаштво тврди да је изведена у Херцеговини. Претресно веће је такође закључило да тужилаштво није успело утврдити да је Сефер Халиловић имао ефективну контролу над војницима у подручју Грабовице и Уздола у време кад су злочини почињени. Претресно веће је стога закључило да тужилаштво није успело да утврди да је Сефер Халиловић одговоран на основу члана 7(3) Статута за убиства почињена у Грабовици и Уздолу”.

Жалбено веће констатује следеће:

„Жалбено веће је закључило да тужилаштво није успело показати како ниједан разумни пресудитељ о чињеницама не би могао закључити да Сефер Халиловић, у својству команданта операције „Неретва”, није над починиоцима кривичних дела вршио онај степен „ефективне контроле” који је неопходно утврдити да би се могао прогласити кривично одговорним као надређени темељем члана 7(3) Статута. Стога је први жалбени основ одбијен.

Жалбено веће је закључило да тужилаштво није успело показати да је претресно веће погрешило кад је закључило да није доказано постојање односа надређени-подређени између Сефера Халиловића и починилаца злочина; стога су остали жалбени основи тужилаштва постали беспредметни”.

Невероватно је да претресно веће утврди да није био командант операције, а да жалбено веће утврди да је био командант операције. Жалбено веће још констатује да код команданта није доказано постојање односа надређени-подређени са лицима која су извршила злочине.

18. Судија Хархоф је био судија МКСЈ у време доношења пресуда жалбених већа у предметима Хакихасановић, Халиловић, Лимај и Орић. Зар га питање кривичне одговорности у наведеним предметима није заинтересовало и зар није поставио себи питање како је могуће ослободити команданте за злочине који су се десили у њиховој зони одговорности и од стране њима потчињених? Судија Хархоф је оћутао и јавно и приватно! Зашто? Зар га то није погодило као судију МКСЈ? Зашто тада није размишљао о жртвама? Да ли је био сигуран да ови команданти нису имали сазнања о злочинима?

19. Друго:

Судија Хархоф констатује и следеће:

„Можда је суд отишао предалеко проглашавајући војне команданте одговорнима за сваки злочин који су починили њихови потчињени. А због тога је потребно доказати да је постојала намера да се чине злочини”.

Да ли то судија Хархоф критикује досадашњу праксу да је била преширока и прихватала све и сада није јасно да ли је и раније намера за извршење злочина морала посебно да се доказује или се тек од јесени 2012. године то тражи. Да ли то значи да су оптужени раније осуђивани и без доказивања намере, а то је било потребно доказати, или се од сада тражи и доказивање намере. Да ли то судија Хархоф најављује преиспитивање свих ранијих осуђујућих пресуда у предметима у којима су оптужени осуђени без посебног доказивања намере, само на основу сазнања. Шта он уствари хоће?

Као што се види из судске праксе која је постојала и прешироки поглед на одговорност команданата је имао селективни приступ. Готово да ниједан оптужени Србин није ослобођен, а по правилу су ослобађани муслимани и Шиптари. Интересантно је да се судија Хархоф није питао како је могуће да само једна страна увек буде одговорна. Шта је са жртвама Србима? Да ли неко сноси одговорност за страдање Срба? Шта са извештајима и написима у медијима о систематским злочинима над Србима? Како рече судија Хархоф, „команданти примају плату и МОРАЈУ“.

20. Треће:

Судија Хархоф открива позадину судских предмета на следећи начин:

„Да ли су амерички или израелски званичници извршили притисак на америчког судију (који је уједно и председник Трибунала) како би осигурали промену правца? Вероватно никад нећемо сазнати.

Наговештаји о снажним притисцима које је исти амерички судија извршио на колеге у предметима Готовина и Перишић наводе на закључак да је био решен да обезбеди ослобађајућу пресуду, али и да је имао среће да убеди остарелог турског судију да у последњем тренутку промени мишљење. Обе пресуде су донете већином гласова судија, 3 према 2”.

Да ли на овај начин судија Хархоф признаје непрекидно постојање политичке позадине судских поступака у Хагу? То је свакако доказ да МКСЈ није независан и самосталан наводно судски орган. Затим нам судија Хархоф поручује да постоје наговештаји који омогућавају да се дође и до материјалних доказа о снажном притиску судије Мерона на своје колеге судије у жалбеном већу и да је тај притисак успео у случају судије из Турске, да од критеријума сазнања пређе на критеријум доказивања намере. Ако је то тачно у ова два предмета пред жалбеним већем, онда се не види разлог зашто не би на исти начин био наметнут и неки други критеријум у претходним предметима пред жалбеним већем, почев од првог предмета Душко Тадић? Како је критеријум сазнања или знања наметнут? Зар је могуће да је наметање критеријума сазнања било дозвољено иако је то у том тренутку одударало од дотадашње праксе у међународном кривичном праву.

Судија Хархоф је судија претресног већа и демонстрира знање шта се дешава и како се ради у жалбеном већу. Зар до сада ставови из пресуда жалбеног већа нису били обавезујући за судије претресних већа? Када се погледају првостепене и другостепене пресуде МКСЈ, оне су просто затрпане фуснотама с позивом на ставове и параграфе из пресуда жалбених већа. Да ли то значи да је до сада за судију Хархофа било прихватљиво да се позива на пресуде и ставове жалбеног већа, а од јесени 2012. године, има намеру да не примењује или да се прави да и не зна за ставове жалбеног већа?

Захваљујући судији Хархофу сазнајемо за притиске појединих држава преко судије Мерона, али и за притиске судије Мерона према судијама колегама у жалбеном већу. Каквим су то све притисцима изложене судије жалбеног већа? Зар је тако нешто дозвољено?

21. Четврто:

Судија Хархоф нас обавештава и о следећем:

„Да ли је Ори био под притиском америчког председника Трибунала? Чини се да је тако! Према гласинама које круже кулоарима, председник Трибунала је захтевао доношење пресуде против двојице оптужених закључно са четвртком, како би испунио обећање дато Савету безбедности УН. Троје првостепених судија нису имали довољно времена да честито размотре доказе, а судија из Француске је имала на располагању само 4 дана да напише издвојено мишљење о којем троје судија нису ни разговарали. Збрзано одрађен посао. То нисам очекивао од судије Орија”.

Судија Хархоф слуги, сигурно позивајући се на неку закономерност, да је судија Мерон извршио притисак на судију Орија. Сазнајемо да је судија Ори инсистирао на брзом доношењу првостепене пресуде у предмету Станишић и Симатовић, наводно зато што је то обећано Савету безбедности. До сада се сматрало да, када председник МКСЈ подноси извештај Савету безбедности и саопштава податке о томе када ће се који предмет окончати у првостепеном или другостепеном поступку, он то ради на основу информација које добија од претресних већа и жалбеног већа. По мишљењу судије Хархофа следи закључак да председник МКСЈ одређује термине без било каквих консултација и да налогом одређује када ће се која пресуда сачинити.

Из тврдњи судије Хархофа произилази да су судије донеле првостепену пресуду, а да о пресуди готово и нису разговарали, а неслагање једног од судија остали нису ни чули. Судија Хархоф нас тера да се запитамо - ко то пише пресуде у МКСЈ?

22. Пето:

Судија Хархоф се унапред жали на последице које неминовно наступају након судске праксе која се промовише новим пресудама жалбеног већа.

„Резултат је следећи: не само да се суд одрекао праксе да команданти морају да одговарају за злочине својих потчињених (осим ако се докаже да о њима ништа нису знали), већ је сада и одговорност за учешће у заједничком злочиначком подухвату сведена са подржавања злочина на захтев за постојањем конкретне усмерености на чињење злочина (а не само знања да су злочини почињени). Од сада ће, у већини случајева, главнокомандујући бити ослобођени одговорности, те стога амерички (и израелски) војни лидери могу да одахну”.

Судија Хархоф проналази и узрок промене става. Он каже да амерички и израелски војни лидери могу да одахну, јер се критеријум од подржавања злочина мења

у постојање конкретне усмерености на чињење злочина. Да ли то судија Хархоф сматра да су амерички и израелски војни лидери злочинци који још увек нису процесуирани, за разлику од оних којима се суди пред МКСЈ само зато што је био примењиван критеријум прешироког тумачења шта би све могло да буде подржавање злочина? Када се погледа ово писмо судије Хархофа, којим отвара своју душу као судија МКСЈ, види се да он има неке предрасуде. Сматра да је исправно осуђивати Србе за подржавање злочина, а противи се томе што амерички и израелски војни лидери не могу бити осуђени, мада није ни покренут поступак против неког од њих пред МКСЈ, јер је код њих тешко доказати постојање конкретне усмерености на чињење злочина. Зар то не доказује оправданост сумње у пристрасност? Овде се само привидно стручно и професионално неслагање са новим правним ставом жалбеног већа користи за изношење предрасуда и изазивање разумног страха од пристрасности која постоји код судије Хархофа.

23. Шесто:

Судија Хархоф не скрива своје склоности и предрасуде са којима улази у судске предмете. Он отвара душу и објашњава, али се и правда на следећи начин:

„Како објаснити хиљадама жртава да суд више није способан да осуди учеснике у удруженом злочиначком подухвату, осим у случајевима када је могуће доказати да је спровођење тог циља било активно и конкретно усмерено на чињење злочина? До сада смо проглашавали кривим учеснике у удруженом злочиначком подухвату који су се сагласили са заједничким циљем (да се протера несрпско становништво са простора које су Срби сматрали својим) или који су допринели остварењу заједничког циља. Није било неопходно доказати да су њихова дела била конкретно усмерена на чињење сваког конкретног злочина. Јер, то је скоро немогуће доказати...”

На овај начин судија Хархоф показује да је слепи следбеник измишљене теорије удруженог злочиначког подухвата која је зачета у МКСЈ, а која нема утемељење у међународном кривичном праву. Може се рећи и да је судија Хархоф склон изрицању осуда и зато се буни против ставова који спутавају ту склоност.

Види се да судија Хархоф робује предрасудама да су Срби учесници удруженог злочиначког подухвата, а несрби, како то он тврди, жртве. Он се вајка да има проблем зато што сада више не може да осуђује Србе, јер се за будућу осуду Срба у МКСЈ од судија тражи нешто што не може да се докаже. Дакле, када је судија Хархоф судио, била му је довољна чињеница да је оптужени Србин и да је стекао утисак да је

оптужени Србин знао, на овај или онај начин, да је неко евентуално починио злочин, да закључи да је учествовао и да је одговоран.

Судија Хархоф готово да и не зна или не прихвата да постоје и Срби жртве. Зар то није доказ оправданог страха да код њега постоји пристрасност? Због тога што нова судска пракса жалбеног већа намеће нешто друго, судија Хархоф се оглашава и љути што му се тако доводи у питање склоност, а та склоност је пристрасност. То свакако подрива поверење у спровођење правде тамо где се судија Хархоф налази и врши судијску функцију.

24. Седмо:

Колико је оптерећен предрасудама, судија Хархоф доказује и на следећи начин:

„Одувек сам мислио да је то исправно. Доносио сам пресуде верујући да су они на врху могли да увиде да се план о протеривању других са простора које су сматрали својим противи основном животном поретку. Водио сам се захтевом да се утврди шта је исправно, а шта погрешно у свету захваћеном глобализацијом и интернационализацијом, који мора да одбаци идеју да постоји „природно право“ једног народа да насели извесна подручја и да са њих уклони друге народе”.

Он говори о природном праву да се населе и уклоне народи. То нас приморава да видимо одакле потиче такво размишљање и својеврсно оптерећење.

25. Када се погледа биографија судије Хархофа на сајту МКСЈ, долази се и до следећих података:

„Октобар 2002: виши судски саветник у већима Међународног кривичног суда УН за бившу Југославију”.

Дакле, и пре избора за судију МКСЈ он је био присутан у МКСЈ и радио је у већима МКСЈ. Очигледно је да је током непуних 5 година рада у МКСЈ стекао сазнања којих не може да се ослободи. Он једноставно не дозвољава да га као судију МКСЈ руководе чињенице и право, већ предрасуде до којих је дошао као службеник МКСЈ. Зато је он добар познавалац кулоарских и закулисних радњи у МКСЈ. Не чуди одакле он зна шта се прича по ходницима.

Шта још стоји у његовој биографији:

„2002–2004: семинари обуке за судије, тужиоце и браниоце о питањима међународног хуманитарног права у Хрватској и Босни и Херцеговини”.

Дакле, као професор права и службеник МКСЈ, он је две године предавао у Хрватској и Босни и Херцеговини. Судије, тужиоци и браниоци који се налазе или долазе из Хрватске и Босне и Херцеговине су практично ученици судије Хархофа. Зар то не показује колико је основана сумња и страх да он уствари и не може објективно и непристрасно да врши судијску функцију у предмету против проф. др Војислава Шешеља? Поставља се и питање да ли су та предавања у Хрватској и Босни и Херцеговини била волонтерска.

Вероватно се предавач Хархоф мало и дружио са својим ученицима из Хрватске и Босне и Херцеговине. То објашњава одакле предрасуда да су Срби учесници удруженог злочиначког подухвата по сваку цену, а несрби жртве.

Забуну која се уноси око насељавања и уклањања народа, коју потенцира судија Хархоф у свом писму, отклања поглед на његову биографију:

„1983–2002: предавач у склопу магистарског програма (неколико пута) на Правном факултету Универзитета у Копенхагену. Предавао о следећим темама (о свакој по један семестар):

- међународни прогон ратних злочина;
- међународно право оружаних сукоба;
- међународно право и европска сигурносна политика;
- међународно право мора;
- међународно право околиша;
- међународно право људских права;
- међународно право на самоопредељење староседелачких народа”.

Стварно је интересантно шта је то предавач Хархоф предавао у погледу права староседелачких народа на самоопредељење. Све указује на то да судија Хархоф писмом признаје да је опседнут предрасудама и зато се буни. Буни се јер струка сигурно налаже нешто друго, нешто што он једноставно као човек од крви и меса не може да прихвати. Не мири се са чињеницом да сада за осуду мора да се докаже постојање намере. Он би и даље осуђивао само на основу слике да је можда неко знао, а тај неко је сваки Србин.

Ако изузмемо признање судије Хархофа да је до сада могло да се пресуђује на основу сазнања или знања, што се лако доказује, а да ће убудуће морати да се пресуђује на основу доказане намере (која се и не може доказати), све друго што је написао у свом писму ни не односи се на правна питања новог правног става жалбеног већа. Зато

је ово његово писмо драгоцено, јер доказује какав је у ствари човек Хархоф и како он себе види као судију МКСЈ.

Да је у писму остао само у оквирима правног и стручног неслагања са новим ставом жалбеног већа, то би донекле било разумљиво. Било би то уобичајено издвојено и, мање или више супротно мишљење у односу на друге судије којим поступајући судија званично износи свој став. Међутим, писмо није настало због тога, већ да бисмо видели и утврдили ко се крије иза те судијске одежде. Ту проналазимо судију оптерећеног предрасудама, стереотипима, човека са унапред формираним мишљењем и ставом, који је у ствари у стању само да глуми у судници да је судија који се интересује за чињенице, а оне га уопште не интересују. Готово да из сваке његове речи извире река пристрасности.

26. Осмо:

Пристрасност према једном стилу рада судија Хархоф показује и следећим речима:

„Најгора је сумња да су неке од мојих колега подлегле кратковидим политичким притисцима који у потпуности мењају срж мог рада у служби разборитости и права”.

Како је лицемерно после свега да он тврди да је у служби разборитости и права! Само потенцирање тога што он назива разборитост и право показује да судија Хархоф није спреман да се повинује судској пракси и ставовима жалбеног већа. Он не наводи правне разлоге за најављено неприхватање, већ инсистира на непогрешивости својих предрасуда и пристрасности.

Зато и не чуди што су јавне личности поводом писма констатовале да је судија Хархоф прекршио судијски кодекс ћутања, по којем није допуштено да се судије међусобно јавно критикују или кажу било шта лоше о поступцима својих колега. Они су, у МКСЈ, једноставно недодирљиви. После 20 година јавио се један судија који је показао да судије не могу бити недодирљиве, али је и показао какав је то човек који се крије управо иза недодирљивости или га чува та недодирљивост. Уклањањем недодирљивости са судије Хархофа искочила је његова пристрасност.

27. Правило 29 (доношење одлука) Правилника о поступку и доказима гласи:

„Већа доносе одлуке иза затворених врата, а њихово већање остаје тајно.“

После многих јавно објављених детаља стиче се утисак да ово правило не важи за судију Хархофа. Не ради се о критици или унапређењу судске праксе која би била прихватљива за демократско друштво и која би имала за циљ унапређење судијске

функције, већ о неслагању са тиме што Срби не би више имали на основу чега бити осуђени, односно не би могли бити осуђивани. Он доказује једносмерност своје пристрасности. Он то не крије. Он се позива на медијске стереотипе и жали што не сме више да робује њима. Он само ради реда наводи интересе америчког и израелског војног врха, а то се ниједног тренутка није чак ни појавило као питање одговорности пред МКСЈ, што Хархофу, наравно, не смета.

28. Поводом писма судије Хархофа многи су се огласили доводећи у питање његову непристрасност као судије МКСЈ. Као пример се наводи став ванредног професора на Правном факултету у Мелбурну Кевина Џон Хелера, који се залаже да се судија Хархоф изузме из Претресног већа у предмету Шешел, јер је склон да осуди по сваку цену. Значи, судија Хархоф је препознат као неко ко осуђује по аутоматизму. Његово писмо је ту намеру оголило и то су препознали сви који би могли бити разумни пресудитељи.

На данском интернет порталу <http://www.information.dk/464080> са датумом 18. јун 2013. године објављена су два документа:

1. Процурела документа инкриминишу председника МКСЈ

„Браниоци Мерона признају да документа из Викиликса инкриминишу председника МКСЈ.

Да, то се може посматрати као компромис, али нисам сигуран колико је релевантно да се тако утврди да он функционише као марионета, рекао је Кевин Џон Хелер, ванредни професор на Правном факултету у Мелбурну.

Документи не садрже никакав доказ да је Мерон добијао упутства од стране САД и Израела. Скандал није Мерон. Скандал је да дански судија Трибунала истиче неосноване гласине. Хархофа треба изузети из судског већа у предмету Шешел, јер је он склон да осуди, рекао је Хелер”.

2. Да ли је представник међународног кривичног права постао марионета САД?

„Апсолутно нема података у документима Викиликса да је Мерон добијао инструкције из САД и Израела, рекао је Хелер телефоном из Јужне Африке.

Он је наставио: Ако постоји нека недоумица, требало би да то буде разрешено унутар Трибунала. Хархоф је у предмету против Војислава Шешелја, а тај предмет је компликован. Ја бих га изузео од тог суђења, јер је склон да осуди.

Од 2007, Хархоф је судија у предмету Шешел (десничар и националистички српски политичар, оптужен за злочине против човечности). Шешел је оптужен да је

„помагао и подржавао“ прогон Хрвата и босанских муслимана, од којих су многи расељени, неки убијени, а други силовани”.

О сумњи у пристрасност којом је опседнут судија Хархоф најбоље говоре предмети у којима је он судио.

29. Предмет Расим Делић. Проглашен је кривим за окрутно поступање.

Од 8. јуна 1993. године, био је командант Главног штаба Армије Босне и Херцеговине (АБиХ). Осуђен је на 3 године затвора за окрутно поступање (кршење закона и обичаја ратовања), јер Делић није предузео нужне и разумне мере да спречи или казни злочине које су починили његови потчињени у Ливадама и логору Каменица у близини Завидовића, у средњој Босни и Херцеговини, у јулу и августу 1995. године.

Расим Делић је био задужен за планирање и руковођење свим операцијама АБиХ и за праћење активности свих потчињених официра и јединица како би осигурао да се његова наређења извршавају.

Расим Делић је сносио кривичну одговорност за дела или пропусте својих потчињених, на основу члана 7(3) Статута Међународног суда.

30. Према оптужници, дана 8. јуна 1993. године, кад је Расим Делић ступио на положај команданта Главног штаба, а јединице 3. корпуса АБиХ, укључујући 306. брдску бригаду, 7. муслиманску брдску бригаду и муцахедине, извршиле су напад на село Малине у општини Травник. Након предаје Хрватског вијећа обране (ХВО), заробљено је више од 200 цивила босанских Хрвата и војника ХВО-а. Војна полиција 306. брдске бригаде АБиХ наредила им је да пешице крену према Мехурићима, селу неколико километара удаљеном од села Малине. Код села Пољанице, неколико стотина метара од Мехурића, група од приближно 10 муцахедина и локалних војника, босанских муслимана, наредила је колони да се заустави, издвојила приближно 35-40 босанских Хрвата и војника ХВО-а који су се предали и наредила им да крену пешице натраг према Малинама. Убрзо након тога, та је група наишла на једну мању групу која је такође заробљена у Малинама, па су те две групе заједно наставиле пут према Малинама. Кад је група стигла на раскрсницу која води према селу Бикоши, муцахедини су почели насумице пуцати по групи, а неке од оних који су преживели погубили су пуцајући им у главу. Расим Делић је био обавештен о убиствима и рањавањима у Малинама/Бикошима, али ипак није предузео нужне и разумне мере да казни починиоце.

31. У оптужници је даље наведено да је у раним сатима 21. јула 1995. године, одред „Ел муцахедин” из састава 3. корпуса АБиХ извршио напад на Крчевине у општини Завидовићи. Војници војске босанских Срба (ВРС) заробљени су и одведени у село Ливаде. Двојицу заробљених војника ВРС војници АБиХ су убили и одрубili им главе. Затворенике у Ливадама су свакодневно тукли, а 23. јула 1995. године одвели су их у логор Каменица у долини Гостовићи. У кругу логора налазила се зграда која је 1995. године коришћена као заточенички објект за заробљене војнике ВРС. Тим заточеничким центром управљали су војници АБиХ из одреда „Ел муцахедин”. Дана 24. јула 1995. године једном заробљенику, припаднику ВРС, у логору Каменица је одрубљена глава, а сви други заробљеници су приморани да љубе одрубљену главу, након чега је глава обешена о куку на зиду просторије у којој су држани заробљеници. Заробљени припадници ВРС који су држани у логору Каменица били су мучени и премлаћивани. Дана 24. августа 1995. године из логора Каменица пребачени су у КП Дом (затвор) у Зеници. Расим Делић је био обавештен да су војници АБиХ из одреда „Ел муцахедин” били склони вршењу кривичних дела, нарочито злочина над заробљеним непријатељским борцима и цивилима, те да је одред „Ел муцахедин” управљао логором Каменица. Ипак, Делић није предузео нужне и разумне мере да спречи злочине и казни њихове починиоце.

32. У оптужници је даље наведено да су 10. септембра 1995. године, након здружене офанзиве коју је одобрио Штаб Врховне команде, јединице под командом 2. и 3. корпуса АБиХ, јединице и делови јединица 21. дивизије, 22. дивизије и 25. дивизије 2. корпуса, те јединице и делови јединица 35. и 37. дивизије 3. корпуса, извеле војну операцију против снага ВРС које су се браниле на истуреном положају планина Озрен-Возућа, чиме су узроковале пад линија које је држала ВРС, што је за последицу имало запоседање од стране АБиХ подручја које је раније држала ВРС. Дана 11. септембра 1995. године заробљено је приближно 60 људи, првенствено припадника ВРС и неколико цивила, укључујући три жене, који су остали након заузимања Возуће. Два војника ВРС убијена су стрељањем или ножем, а друга четворица су одведена. Жене и око 52 мушкарца су после предати у логор Каменица (познат и као логор Гостовићи, на удаљености од 12-13 километара од Завидовића).

Док су биле заточене у логору, жене су тукли и ударали ногама, металним шипкама и кундацима, те су их подвргавали сексуалном злостављању, укључујући силовање. Између 11. и 17. септембра војници из одреда „Ел муцахедин” убили су већину од приближно 52 заробљена војника ВРС. До 17. септембра 1995. године у

животу је остало мање од десетак војника ВРС. Дана 17. септембра 1995. године или око тог датума, група од 10 војника ВРС предала се снагама АБиХ неколико километара северозападно од Возуће. Након предаје, пребачени су у логор Каменица, где су их тешко премлаћивали све време док су били тамо. Једног старијег босанског Србина који је такође био заточен у истој просторији, су тукли, скинули му одећу и дали му да пије воду помешану с бензином. После неколико дана преминуо је у логору. Расим Делић је био обавештен да су војници АБиХ из одреда „Ел муцахедин” били склони вршењу кривичних дела, нарочито злочина над заробљеним непријатељским борцима и цивилима и да је одред „Ел муцахедин” управљао логором Каменица. Штавише, Расим Делић је знао, или је било разлога да зна, да се војници из одреда „Ел муцахедин” под његовом командом и ефективном контролом спремају починити кривична дела или су их већ починили, а није предузео нужне и разумне мере да спречи злочине и казни њихове починиоце.

33. Расим Делић је привремено пуштен на слободу 6. маја 2005. године. У Притворску јединицу УН-а вратио се 25. јуна 2007. године. Дана 23. новембра 2007. године претресно веће је одобрило привремено пуштање Расима Делића на слободу у периоду од 11. децембра 2007. године до 11. јануара 2008. године.

Дана 19. децембра 2007. године, након што је тужилаштво поднело захтев, претресно веће је установило да је Расим Делић прекршио услове привременог пуштања на слободу саставши се с Харисом Силајџићем, чланом Председништва Босне и Херцеговине и наложило је да буде стављен у кућни притвор.

По завршетку извођења доказа оптужбе, претресно веће може одлучити да ли постоји основа за осуду. Дана 26. фебруара 2008. године, Претресно веће је издало усмену одлуку у складу с правилом 98бис и ослободило Расима Делића оптужби из тачке 3 оптужнице, тј. оптужби за заповедну одговорност, силовање, као и кршење закона и обичаја ратовања.

34. Пресуда је изречена 15. септембра 2008. године.

Претресно веће је ипак испитало тврдњу тужиоца да су 8. јуна 1993. године муцахедини из Пољаница били де факто потчињени 3. корпусу. С тим у вези претресно веће је приметило да не постоје конкретни докази у вези са наређењима која су муцахедини из Пољаница примали од јединица Армије БиХ. Конкретно, из доказа само следи да су 8. јуна 1993. године муцахедини из логора Пољанице били ангажовани у борбама против ХВО-а у долини Биле истовремено кад и јединице Армије БиХ. Надаље, иако из доказа следи да су муцахедини из логора Пољанице и војници Армије

БиХ знали за присуство једни других, из доказа није јасно да ли су те две групе деловале заједно. Стога се претресно веће није уверило да су муџахедини из Пољаница били де факто потчињени Расиму Делићу.

Што се тиче група муџахедина генерално, претресно веће се исто тако није уверило да су те групе биле де факто потчињене Расиму Делићу. Веће је констатовало да је однос између било које од група страних муџахедина и Армије БиХ у то време било исправно карактерисати као сарадњу између одвојених и независних војних ентитета, а не као потчињеност муџахедина у оквиру једне јединствене војне структуре.

Претресно веће је такође констатовало да из доказа не следи ван разумне сумње да је у време убијања у Бикошима Расим Делић већ био командант Главног штаба Армије БиХ. С тим у вези докази показују да се тај инцидент одиграо негде током послеподнева 8. јуна 1993. године, док је Председништво Републике БиХ изабрало Расима Делића за команданта Главног штаба негде након 14.00 сати. Расим Делић је ту функцију преузео најраније између 19.00 и 21.00 сати. У закључку, претресно веће је констатовало да између Расима Делића и извршилаца убијања у Бикошима 8. јуна 1993. године није постојао никакав однос надређени-подређени. Сходно томе, Расим Делић не сноси индивидуалну кривичну одговорност на основу члана 7(3) Статута за злочине почињене 8. јуна 1993. године у Бикошима.

Претресно веће је надаље закључило да су 21. јула 1995. године, након војне операције у „Возућком џепу” под називом „Пролеће II”, муџахедини заробили 12 припадника ВРС, укључујући једног лекара и медицинског техничара, и заточили их у једној двоспратници у Ливадама током два следећа дана. Претресно веће се уверило да су тих дванаест заточеника у притвору држали припадници одреда „Ел муџахедин”. У два наврата 21. јула 1995. године један од муџахедина је у заточеничку просторију донео одрубљену главу из које је липтала крв. Те две одрубљене главе биле су главе Момира Митровића и Предрага Кнежевића. Иако заточеници нису били очевици убијања Момира Митровића и Предрага Кнежевића, претресно веће се уверило да су ту двојицу хотимично лишили живота припадници одреда „Ел муџахедин”. Претресно веће је констатовало да је тужилац показао ван разумне сумње постојање обележја дела убиства у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 1 оптужнице. Између 21. и 23. јула 1995. године припадници одреда „Ел муџахедин” везали су 12 заточеника из ВРС-а у неугодним положајима и извргли их различитим облицима злостављања, укључујући батинање и показивање тек одрубљених глава Момира Митровића и Предрага Кнежевића. Претресно веће је утврдило да је такво поступање код заточених

произвело тешку душевну и физичку патњу, као и повреде, те да представља тешки напад на људско достојанство. Претресно веће је стога констатовало да је тужилац показао ван разумне сумње постојање обележја дела окрутног поступања у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 2 оптужнице.

35. Што се тиче догађаја у Кестену и логору Каменица, закључено је да су послеподне 11. септембра 1995. године војници 328. бригаде 5. батаљона Армије БиХ и муџахедини заробили око 60 војника и цивила босанских Срба, укључујући три жене, у близини села Кестен. Заробљеницима је било наређено да у колони пешице крену према Кестену. Путем су двојица заробљеника, Миленко Станић и Живинко Тодоровић, убијена из ватреног оружја. Претресно веће је констатовало да је један припадник одреда „Ел муџахедин” убио Миленка Станића, те да је тужилац ван разумне сумње показао постојање обележја дела убиства у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 1 оптужнице. Међутим, претресно веће је констатовало да тужилац није доказао ван разумне сумње да је Живинка Тодоровића убио војник одреда „Ел муџахедин” како се наводи у оптужници. Муџахедини и војници Армије БиХ потом су одвели 52 војника ВРС до једне хале у Кестену. У тој хали су заточенике чували војници Армије БиХ. У једном тренутку 20 наоружаних муџахедина упало је у халу и под претњом оружјем отело заточенике од војника Армије БиХ. Заточеници су у два камиона пребачени до логора Каменица. У логору Каменица неки или сви од 52 заточеника били су затворени на два спрата једне напуштене куће. Из посредних доказа, укључујући и доказе добијене ексхумацијом, следи да је тих 52 заточеника на крају убијено. У светлу целокупних доказа претресно веће се уверило да су свих 52 мушкараца Срба, наведених у прилогу Ц оптужници, намерно лишили живота припадници одреда „Ел муџахедин” у логору Каменица, у периоду од 11. септембра 1995. године до 14. децембра 1995. године. Претресно веће је стога констатовало да је тужилац ван разумне сумње показао постојање обележја дела убиства у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 1 оптужнице. Међутим, у светлу недостатних доказа у вези с окрутним поступањем са заточеницима, претресно веће је утврдило да у односу на 52 заточеника тужилац није доказао ван разумне сумње постојање обележја дела окрутног поступања у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 2 оптужнице.

36. Дана 17. септембра 1995. године или отприлике тог датума, у логор Каменица је стигла нова група од десет заробљених босанских Срба, која је заточена у приземљу напуштене куће. Припадници одреда „Ел муџахедин” редовно су их подвргавали злостављањима која су била узрок тешкој душевној и физичкој патњи, укључујући

премлаћивања и извргавање електрошоковима. Осим тога, Ненад Јовић, који је у логор Каменица доведен неколико дана након 17. септембра, преминуо је, било услед последица премлаћивања, било због тога што је пио воду која није била за пиће, или пак услед и једног и другог разлога, узетих заједно с условима заточеништва у логору Каменица. Што се тиче Ненада Јовића, претресно веће се уверило да је тужилац доказао ван разумне сумње постојање обележја дела убиства у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 1 оптужнице. Претресно веће је надаље констатовало да је тужилац у вези с десеторицом заточених који су наведени у прилогу Д оптужници доказао ван разумне сумње постојање обележја дела окрутног поступања у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 2 оптужнице.

У вези с тачком 4, претресно веће је донело следеће налазе. Дана 11. септембра 1995. године три босанске Српкиње доведене су у логор Каменица независно од горе поменутих 52 војника ВРС-а. Жене су у логору Каменица биле заточене у једној дрвеној шупи и припадници одреда „Ел муцахедин” редовно су их извржавали делима која су резултирала тешком душевном и физичком патњом, укључујући премлаћивања, као и подвргавање електрошоковима. Претресно веће је стога констатовало да је тужилац доказао ван разумне сумње постојање обележја дела окрутног поступања у смислу кршења закона и обичаја ратовања, тачка 4 оптужнице.

У осврту на питање да ли је постојао однос надређени-подређени између Расима Делића и припадника одреда „Ел муцахедин” који су починили кривична дела у периоду између јула и септембра 1995. године, претресно веће је подсетило да је одред „Ел муцахедин” настао као јединица 3. корпуса Армије БиХ на основу заповеди од 13. августа 1993. године коју је потписао Расим Делић. Претресно веће се уверило да је од свог оснивања у августу 1993. године, па до распуштања у децембру 1995. године одред „Ел муцахедин” био јединица која је де јуре била потчињена 3. корпусу Армије БиХ или некој од јединица које су пак биле потчињене 3. корпусу Армије БиХ.

Будући да је Расим Делић био де јуре надређен 3. корпусу, из тога следи да је одред „Ел муцахедин” био де јуре потчињен Расиму Делићу.

37. Претресно веће се потом суочило с једним од суштинских питања у овом предмету, односно да ли је одред „Ел муцахедин” био „под руководством и ефективном командом” Расима Делића, како је наведено у оптужници. Већина у претресном већу, уз противно мишљење судије Молота, закључила је ван разумне сумње да је Расим Делић вршио ефективну команду над одредом „Ел муцахедин” у периоду од јула до децембра 1995. године. Следом тога, већина у већу се уверила да је између Расима

Делића и припадника одреда „Ел муцахедин”, односно извршилаца кривичних дела почињених у јулу, августу и септембру 1995. године, постојао однос надређени-подређени, као што се терети у оптужници. Судија Молото је у свом противном мишљењу заузео став да Расим Делић ни у којем тренутку од преузимања своје дужности команданта Главног штаба Армије БиХ 8. јуна 1993. године, па до распуштања одреда „Ел муцахедин” у децембру 1995. године, није имао ефективну команду над одредом „Ел муцахедин”.

У осврту на питање да ли је Расим Делић знао или имао разлога да зна да су се у периоду од јула до септембра 1995. године припадници одреда „Ел муцахедин” спремали да изврше кривична дела убиства и окрутног поступања или да су их извршили, из доказа је следило да су информације у вези са заробљавањем војника ВРС од стране одреда „Ел муцахедин” у јулу 1995. године прослеђене Управи безбедности Главног штаба. Ти извештаји представљали су основ за Билтен 137, послат у КМ Какањ 22. јула 1995. године с упутством да се проследи Расиму Делићу. Билтен је Расима Делића информисао да одред „Ел муцахедин” држи заточене војнике ВРС и да ником не допуштају приступ тим заточеницима. Међутим, у документу се не спомињу никаква кривична дела која су припадници одреда „Ел муцахедин” починили против заточеника. Већина у већу није се уверила да је Расим Делић знао за кривична дела почињена у јулу и августу 1995. године, будући да нема било посредних, било непосредних доказа, на основу којих би се могло закључити да је Расим Делић доиста био свестан да се припадници одреда „Ел муцахедин” спремају починити кривична дела или да су их већ починили.

38. Већина у већу се стога осврнула на питање да ли је Расим Делић „имао разлога да зна”, односно да ли је имао на располагању довољно алармантне информације да буде упозорен како постоји ризик да би његови потчињени могли починити кривична дела. Што се тиче кривичних дела у Бикошима, из доказа је следило да је у октобру 1993. године, на захтев председника Изетбеговића, Расим Делић покренуо истрагу у вези с наводима о погубљењу групе Хрвата које су извршили муцахедини. На основу обављене истраге, Расим Делић је информисан да је око 8. јуна 1993. године 25 цивила босанских Хрвата погинуло у борбеним активностима. Тужилац тврди да истрага није била „стварна” и да је Расима Делића ионако о злочинима лично информисао један од његових заменика почетком лета 1993. године. Већина у већу је одбацила тврдњу тужиоца и констатовала да Расиму Делићу након истраге нису предочене никакве поткрепљене тврдње у вези с убијањима. Осим тога, чак и ако се претпостави да су

наводи које је изнео заменик могли довести у питање поузданост истраге, из информација које су Расиму Делићу стајале на располагању произлазило је да су извршиоци поменутих злочина били „муџахедини” и нису допуштале закључак да је реч о људима који ће касније ући у састав одреда „Ел муџахедин”. Већина у већу је стога закључила да Делићева сазнања о наводима у вези са злочинима које су починили муџахедини 1993. године нису биле довољно алармантне информације на основу којих би извештај о заробљавању непријатељских војника у Билтену 137 оправдао даљу истрагу о томе да ли су се припадници одреда „Ел муџахедин” спремали починити кривична дела или да су их већ починили у местима Ливаде и Каменица у јулу и августу 1995. године.

39. У светлу свих доказа, већина се уверила ван разумне сумње да је Делић имао разлога да зна да се припадници одреда „Ел муџахедин” спремају починити кривично дело окрутног поступања над тим заточеницима или да су га већ извршили. Међутим, већина у већу је констатовала да информације које су Расиму Делићу стајале на располагању о склоности припадника одреда „Ел муџахедин” да врше злочине нису биле довољно алармантне да га упозоре како би ти припадници могли починити кривично дело убиства. Већина у већу је такође констатовала да је Расим Делић пропустио предузети нужне и разумне мере да спречи злочине у јулу и августу 1995. године и да, након почињења тих кривичних дела, казни њихове почиоце. С тим у вези већина у већу се уверила да не постоје докази да је Расим Делић на било који начин реаговао на информације садржане у Билтену 137 од 22. јула 1995. године, о заробљавању војника ВРС од стране одреда „Ел муџахедин”. Не постоји никакав доказ из којег би следило да је Расим Делић покушао нешто додатно сазнати о судбини заточеника под контролом одреда „Ел муџахедин”.

40. Што се тиче кривичних дела која су починили припадници одреда „Ел муџахедин” у Кестену и логору Каменица у септембру 1995. године, из доказа следи да је Управа безбедности Главног штаба 16. септембра 1995. године примила извештај од Службе безбедности 3. корпуса. Тим извештајем прослеђена је пресретнута факс-порука одреда „Ел муџахедин”, у којој се каже да су „муџахедини заузели терен и ушли у неколико српских села и након убијања заробили 60 људи”. Међутим, те информације нису биле укључене у билтене послане Расиму Делићу. Уместо тога, извештај од 16. септембра 1995. године завршио је на крају у Одељењу за контраобавештајне послове Управе безбедности. Није било доказа да је Расим Делић располагао информацијама да је одред „Ел муџахедин” било кога заробио, а још мање да су над заробљеницима

почињена кривична дела. Противно тврдњи тужиоца, већина у већу се није уверила да је Управа безбедности Главног штаба, или било који други извор, обавестила Расима Делића о заробљавању и убијању заробљеника. Већина у већу је констатовала да, за разлику од билтена који су били достављани директно Расиму Делићу, није било доказа да су информације у поседу 3. корпуса и два чланка објављена у новинама Армије БиХ били на располагању Расиму Делићу, или да је он о тим информацијама био обавештен.

41. И коначно, већина у већу је испитала цели низ билтена које је Расим Делић примао у периоду од августа до септембра 1995. године који су садржавали информације о кажњивом понашању припадника одреда „Ел муцахедин”.

Међутим, већина у већу је констатовала да, у недостатку доказа да је Расим Делић знао да одред „Ел муцахедин” држи заточене војнике и цивиле босанске Србе, саме информације у билтенима нису биле довољно алармантне да га упозоре на ризик од кривичних дела почињених у Кестену и логору Каменица у септембру 1995. године. Већина у већу је констатовала да се не може закључити ван разумне сумње да је Расим Делић имао разлога да зна да се одред „Ел муцахедин” спрема да почини кривична дела убиства и окрутног поступања или да их је већ починио над војницима и цивилима босанским Србима у Кестену и логору Каменица у септембру 1995. године.

42. Дана 15. септембра 2008. године претресно веће је изрекло пресуду и прогласило Расима Делића кривим на основу кривичне одговорности надређеног (члан 7(3) Статута Трибунала), за окрутно поступање, у вези с догађајима у Ливадама и логору Каменица у јулу и августу 1995. године (кршење закона и обичаја ратовања на основу члана 3 Статута), на казну затвора од три године.

Расим Делић је ослобођен оптужби по свим другим тачкама оптужнице.

Претрес у жалбеном поступку је одржан 19. јануара 2010. године. Делић је преминуо 16. априла 2010. године у свом дому, када је био привремено пуштен из притвора, у раздобљу док се чекало на исход жалбеног поступка. Дана 29. јуна 2010. године жалбено веће је обуставило жалбени поступак и објавило да пресуду претресног већа треба сматрати правоснажном.

Дакле, у првостепеној пресуди од 15. септембра 2008. године Хархоф је фактички ослободио команданта Главног штаба муслиманске војске Расима Делића, иако је он био један од главних учесника (истинског) удруженог злочиначког подухвата - УЗП-а у којем су учествовали муцахедини из Азије и Африке, Расим Делић и целокупно муслиманско руководство, са циљем да се протерају сви хришћани, а посебно Срби из БиХ.

На тај начин је судија Хархоф грубо прекршио и игнорисао Статут МКСЈ, али и Резолуцију 3341 Генералне скупштине од 14. децембра 1974. године. Тачније, у Статуту МКСЈ, у члану 1. се наводи да је МКСЈ надлежан да кривично гони особе одговорне за тешка кршења међународног хуманитарног права почињена на територији бивше Југославије од 1991. године. Дакле, јасно је да надлежност суда није ограничена само на држављане бивше СФРЈ. Она се (макар формално) односи и на стране држављане који су учествовали у сукобима на територији бивше Југославије од 1991. године. У том контексту, најпознатији примери учествовања страних држављана у ратним дешавањима на простору бивше Југославије су злочини налик средњовековним и кршења хуманитарног права који су почињени од стране терористичко-муџахединске формације за време рата у БиХ.

Наравно, сваком неутралном посматрачу је јасно да су те злочиначке најамничке формације деловале у оквиру заједничког плана или циља (или удруженог злочиначког подухвата, како то квазиправно дефинише пракса МКСЈ и судија Хархоф) са Расимом Делићем, руководством у Сарајеву и муслиманским државама попут Саудијске Арабије. Такође, то је била и једна врста агресије у контексту међународног права.

Долазак муџахедина на територију СФРЈ међународно право дефинише као једну од врста агресије. Тачније, према дефиницији из Резолуције 3341 Генералне скупштине УН од 14. децембра 1974. године, акт агресије је и „одлука једне земље да, било у своје име, или у име друге земље, упути оружане банде, групе, припаднике нередовних снага или најамнике да изврше акте оружаног насиља против друге државе...“.⁸

У том контексту, судији Хархофу као професору међународног јавног права ова дефиниција из Резолуције 3341 Генералне скупштине УН од 14. децембра 1974. године није могла бити непозната.

Такође, није му могла остати непозната ни чињеница да је амерички министар одбране Вилем Пери изјавио да се у БиХ борило око 10.000 муџахедина.⁹

43. Дакле, пре него што је написао писмо од 6. јуна 2013. године, у којем је држао моралне лекције поводом удруженог злочиначког подухвата, судија Хархоф је морао пред собом, и пред светским медијима, да одговори на следећа питања:

1. Зашто није расправљао и делио лекције са моралних и правних висина о удруженом злочиначком подухвату када је учествовао у доношењу пресуде у случају Делић 15. септембра 2008. године?

⁸ Аврамов С., Крећа М., „Међународно јавно право“, Службени гласник, Београд, 2008. стр 605.

⁹ Тохол М. „Свети ратници и рат у Босни и Херцеговини“, ИГАМ, Београд, 2001. стр. 56.

2. Ко је дочекао, опремио и наоружао 10.000 муџахедина у БиХ, Расим Делић или српски генерали и полицајци?

3. Шта је био Расим Делић (кога је Хархоф фактички ослободио) у периоду када је 10.000 муџахедина чинило страховите злочине у БиХ, уз ритуална одсецања глава заробљеника и цивила?

4. Који је био заједнички циљ Расима Делића и 10.000 муџахедина у БиХ?

5. Да ли су Расим Делић и 10.000 муџахедина у БиХ били истомишљеници поводом стварања унитарне муслиманске државе или су и за то криви српски генерали и полицајци?

6. Да ли судија Хархоф осећа моралне и професионалне дилеме после пресуде од 15. септембра 2008. године?

7. Коначно, да ли се стиди апсурдности и дрскости своје тезе из пресуде од 5. септембра 2008. године¹⁰ да су и муџахедини у саставу Армије БиХ, уз помоћ вођства Расима Делића примењивали хуманитарно право?

Када судија Хархоф одговори искрено на ова питања (и покаје се због своје пресуде Делићу од 15. септембра 2008. године), моћи ће да држи моралне и правне лекције у светским медијима. До тада, он се не може сматрати непристрасним и неутралним, већ само антисрпским судијом, који не може да поступа у предмету бр.ИТ-03-67, јер игнорише истински УЗП муслиманских држава, Расима Делића и 10.000 муџахедина против Срба у БиХ.

Ово кратко навођење предмета Делић показује како је судија Хархоф вршио судијску дужност у том поступку. Без улажења у детаље које је критеријуме, и како примењивао судија Хархоф, мора да се примети да је за те злочине Расим Делић осуђен на само 3 године затвора. То је казнена политика коју примењује судија Хархоф када су у питању оптужени који нису Срби. Дакле, током важења критеријума да је знао или морао да зна, на један или други начин, судија Хархоф је отишао толико далеко да оптужени Расим Делић није знао чак ни за оно за шта прима плату, а прима је јер „МОРА да зна“, како то у писму поносно истиче Хархоф.

44. Да ли треба подсећати да је проф. др Војислав Шешел за измишљено наводно кривично дело непоштовања суда, због објављивања у књигама или на свом сајту, кажњен са 15, 18 и 24 месеци затвора. За књигу је Војислав Шешел теже кажњен него Расим Делић као највиши војни командант у Сарајеву!

¹⁰ Пресуда Делићу од 15. септембра 2008. године, параграф 581.

45. Судија Хархоф је био судија у претресном већу које је судило Мићи Станишићу и Стојану Жупљанину и обојица су осуђени на по 22 године затвора. Основни подаци о предмету показују следеће:

Од 1. априла до 31. децембра 1992. године, Мићо Станишић, у договору са другим учесницима удруженог злочиначког подухвата (УЗП), извршио је, или је лично подстицао или на друге начине подржавао и помагао планирање, припремање или извршење прогона босанских муслимана и босанских Хрвата на политичкој, расној и верској основи; убиства; мучење; окрутно поступање; нехумана дела; депортацију и присилно премештање становништва босанских муслимана и босанских Хрвата у општинама Бања Лука, Билећа, Бијељина, Босански Шамац, Брчко, Добој, Доњи Вакуф, Гацко, Илијаш, Кључ, Котор Варош, Пале, Приједор, Сански Мост, Скендер Вакуф, Теслић, Власеница, Вишеград, Вогошћа и Зворник.

Током истог периода, Стојан Жупљанин, у договору с другим учесницима УЗП-а извршио је, или је лично планирао, подстицао, наредио или на друге начине подржавао и помагао планирање, припремање или извршење прогона на политичкој, расној и верској основи; истребљење; убиства; мучење; окрутно поступање; нехумана дела; депортацију и присилно премештање становништва босанских муслимана и босанских Хрвата у општинама АРК Бања Лука, Доњи Вакуф, Кључ, Котор Варош, Приједор, Сански Мост, Скендер Вакуф и Теслић.

46. Мићо Станишић и Стојан Жупљанин су оптужени на основу индивидуалне кривичне одговорности (члан 7(1) Статута Међународног суда) и на основу кривичне одговорности надређеног (члан 7(3)) за:

- прогоне, истребљење, убиства, мучење, нехумана дела (укључујући присилно премештање) и депортацију (злочини против човечности, члан 5);
- убиство, мучење и окрутно поступање (кршења закона и обичаја ратовања, члан 3).

Дана 27. марта 2013. године, веће је изрекло пресуду којом је Мићу Станишића прогласило кривим, на основу индивидуалне кривичне одговорности (члан 7 (1) Статута Међународног суда), за:

- прогоне (злочини против човечности, члан 5),
- убиство (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3),
- мучење (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3).

У односу на следеће тачке оптужнице, а на основу принципа који се односе на кумулативне осуде, претресно веће није изрекло пресуду за:

- убиство (злочини против човечности, члан 5),
- мучење (злочини против човечности, члан 5),
- окрутно поступање (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3),
- нехумана дела (злочини против човечности, члан 5),
- депортацију (злочини против човечности, члан 5),
- нехумана дела (присилно премештање) - (злочини против човечности, члан 5).

Веће је констатовало да оптужени није крив за следећу тачку оптужнице:

- истребљење (злочини против човечности, члан 5).

Стојан Жупљанин је проглашен кривим, на основу индивидуалне кривичне одговорности (члан 7 (1) Статута Међународног суда), за:

- прогоне (злочини против човечности, члан 5),
- истребљење (злочини против човечности, члан 5),
- убиство (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3),
- мучење (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3).

У односу на следеће тачке оптужнице, а на основу принципа који се односе на кумулативне осуде, претресно веће није изрекло пресуду за:

- убиство (злочини против човечности, члан 5),
- мучење (злочини против човечности, члан 5),
- окрутно поступање (кршење закона и обичаја ратовања, члан 3),
- нехумана дела (злочини против човечности, члан 5),
- депортацију (злочини против човечности, члан 5),
- нехумана дела (присилно премештање) - (злочини против човечности, члан 5).

Ова пресуда је донета у марту 2013. године. Приликом доношења пресуде, судија Хархоф се није држао става из пресуда жалбеног већа које су донете од јесени 2012. године и то не на основу критеријума намере, већ на основу још увек за њега обавезујућег критеријума знања или сазнања. Дакле, пристрасност није могао да сакрије, јер су у питању оптужени Срби.

47. Судија Хархоф је судио и у предмету Драгомира Милошевића, када је првостепеном пресудом изречена казна затвора од 33 године.

Он је пристрасан и увек осуђује Србе. Узрок таквог његовог рада се налази у његовој професионалној биографији.

Он не крије склоност да увек осуђује Србе и то драконски. Да би прикрио своју пристрасност, он се упустио у операцију писања писма, наводно приватног, које је послао на велики број адреса.

48. На почетку поступка у предмету Шешел било је изненађење када је тужилаштво тражило изузеће судије Хархофа.

Тужилаштво је 8. јануара 2008. године на суђењу Војиславу Шешелу затражило повлачење или опозив данског судије Фредерика Хархофа из већа. Овај неочекивани захтев тужилаштво је образложило чињеницом да је судија Хархоф, као активиста Хелсиншког одбора Данске, 1993. године учествовао у узимању изјаве од Исака Гашија, једног од сведока оптужбе у предмету против Војислава Шешела. Будући да је на тај начин био „укључен у истрагу”, Хархоф, по мишљењу тужилаштва, сада не може да „у истом предмету седи као судија”, јер то не би било у складу са начелима судијске независности и објективности.

Тада проф. др Војислав Шешел није подржао захтев тужилаштва за изузеће судије Хархофа. То није учинио зато што је скоро пуних 5 година чекао на почетак суђења и деловало је изненађујуће да тужилаштво на почетку суђења тражи изузеће, а судију Хархофа у МКСЈ знају од 2002. године. Сасвим је очекивано било да, ако постоје разлози за изузеће, тужилаштво то затражи оног тренутка када је судија Хархоф одређен да суди у предмету против проф. др Војислава Шешела, а не тек када се појави други сведок у судници. Изгледа да је тужилаштво знало много више о судији Хархофу. Кулоари и ходници МКСЈ од 2002. године памте судију Хархофа.

49. Проф. др Милан Шкулић у својој књизи „Међународни кривични суд - надлежности и поступак“ наводи да „међу браниоцима при МКСЈ постоје „аутоцензура“ или облици понашања за које мисле да ће им повећати шансе да остану при врху листе адвоката које надгледа и уређује секретаријат“.¹¹ Вероватно вођен сличним мотивима, судија Хархоф у свом писму усмереном против Мерона, не помиње његову улогу у кршењу људских и процесних права у случају Шешел. Или, вођен каријеризмом, Хархоф сматра да је дозвољено критиковати Мерона због појединих пресуда, али не и због кршења људских и процесних права у случају Шешел. То је хипокризија, а не искрена критика рада МКСЈ. Не може се селективно критиковати (још

¹¹ Види више о томе Шешел В. „Хашки глобалистички образац тоталитарног правосуђа“, други том, Српска радикална странка, Београд, 2012. стр. 280-294.

је Џон Лок сматрао да нема чињенице или конвенције која се не може критиковати).¹²
Ако се нема храбрости за целовиту критику, онда је боље ћутати.

Следећа поређења показују каква хипокризија одликује писмо од 6. јуна 2013. године.

50. Судији Мерону Хархоф замера много тога. Од повезаности са Израелом и САД и вршења притиска на остале судије, до тезе да је „суд променио курс“ и да је зато суочио Хархофа (први пут), са дотад невиђеним „професионалним и моралним дилемама“. Или - Мерон је нарушио професионално и лично спокојство судије Хархофа крајем 2012. године, када су донете пресуде хрватским генералима (а затим то наставио да ради и у 2013. години, када се радило о пресудама Србима). Такво правно и лично „малтретирање“ се више није могло издржати, произлази из писма од 6. јуна 2013. године. Међутим, то би било једнострано тумачење тог писма, тумачење које је истргнуто из контекста. Када се ово писмо размотри у склопу ширег контекста (или помоћу екстензивног тумачења, које се често примењује у Међународном суду правде)¹³, долазимо до прецизнијег и истинитијег тумачења.¹⁴

Пре свега, у писму од 6. јуна 2013. године судија Хархоф нетачно сугерише да је наводно све било идеално у МКСЈ до краја 2012. године, када су донете пресуде хрватским генералима, а касније и Србима. Судија Мерон, главна „мета“ писма, је, изгледа, по Хархофу, био идеал моралног и узвишеног судије који будно мотри на поштовање људских и процесних права оптужених и стара се да се у МКСЈ спроводи међународно право. И гле чуда, крајем 2012. године тај нови Катон, судија Мерон, претвара се у распојасаног америчко-израелског Ирода и почиње да руши тешко стечени углед МКСЈ (суда који је предмет критике у целом свету).

¹² Види „Две расправе о влади“, превод на српски према Енциклопедијском речнику политичке филозофије, књига 2, Издавачки центар „Цетиње“, 1993, стр 571.

¹³ Аврамов С., Крећа М., „Међународно јавно право“, Службени гласник, Београд, 2008. стр. 561

¹⁴ Аврамов С., Крећа М., „Међународно јавно право“, Службени гласник, Београд, 2008. стр. 561

То једноставно није истина. Судија Мерон крши људска и процесна права и међународно право још од свог доласка у МКСЈ. Најбољи пример за то је случај Шешел.

51. Тачније, судија Хархоф, који је од 2007. године члан Претресног већа II, у предмету бр. ИТ-03-67 и саветник при МКСЈ од 2003. био је дужан да се упозна са свим поднесцима, чињеницама и околностима у предмету бр. ИТ-03-67, али и са изведеним из предмета бр. ИТ-03-67 поднесцима, чињеницама и околностима у предметима за непоштовање суда бр. ИТ-03-67-Р77.2, ИТ-03-67-Р77.3 и ИТ-03-67-Р77.4. Дакле, судији Хархофу није могао остати непознат, острашћен и препун личне мржње, однос судије и председника МКСЈ (у два мандата) Теодора Мерона према проф. др Војиславу Шешелу. Није му могло остати непознато квазиправно и нецивилизовано поступање судије Мерона у вези са процесима који се воде против Шешела. Ипак, Хархоф у писму од 6. јуна 2013. године упадљиво ћути о томе. Ћути, очигледно јер сакрива своју одговорност и своју пасивност (или подржавање) у вези са кршењем људских права проф. др Војислава Шешела. Моралније би зато било да и није упућивао никакво писмо јавности тог 6. јуна 2013. године.

52. Прецизније, овако двосмислено и непотпуно писмо/критика Мерона показује да се судија Хархоф слаже са свим кршењима људских права у предмету бр. ИТ-03-67. Каква је то хипокризија, показује и следећа чињеница. Главни тужилац Серж Брамерц, који тражи драконску и средњевековну казну за проф. др Војислава Шешела, је (невољно) приметио 18. јуна 2013. године на Универзитету Џорџтаун да није нормално да неко буде 10 година у притвору без пресуде.¹⁵ (Наравно, оваква изјава Брамерца је вероватно последица критика које је тим поводом упутио Виталиј Чуркин, представник Руске Федерације у СБ УН 12. јуна 2013. године, приликом расправе о раду МКСЈ). У сличном контексту се могу посматрати и нека издвојена мишљења судије Антонетија у предмету бр. ИТ-03-67. Ипак, за разлику од Антонетија и Брамерца, Хархоф није чак ни невољно констатовао чињеницу о монструозном притвору од преко 10 година у предмету бр. ИТ-03-67 и кршењима људских права у којима је учествовао судија Мерон у том предмету. Не, судија Хархоф ћути и не види ништа спорно у томе. Дакле, он је у предмету бр. ИТ-03-67 гори и од тужилаштва и вероватно би тражио и казну дужу од 28 година.

¹⁵ <http://www.nspm.rs/hronika/serz-bramerc-ne-mozemo-biti-zadovoljni-medjunarodnom-pravdom.html>

53. Следећи примери то потврђују. Судија Хархоф Теодору Мерону „опрашта“ учешће у осмомесечној изолацији Шешеља. У Захтеву проф. др Војислава Шешеља за изузеће судија Фауста Покара и Теодора Мерона из жалбеног поступка у предмету бр. ИТ-03-67-Р77.2. (у даљем тексту: Захтев за изузеће судије Мерона) пише се о главној улози Теодора Мерона у тим средњовековним неделима: „Судија Теодор Мерон као председник МКСЈ дозвољава, упркос одредбама из правила 19. Правилника о поступку и доказима МКСЈ, које му налажу да контролише рад секретаријата, да заменик секретара донесе 11. децембра 2003. године срамну и скандалозну одлуку којом се забрањују свака телефонска комуникација и све посете проф. др Војиславу Шешељу. У тој одлуци се уводи и прислушкивање свих телефонских разговора (и све то у року од 30 дана)... „Оправдање” за овакву драконску и нехуману одлуку је било то што је проф. др Војислав Шешељ као председник Српске радикалне странке показивао интересовање за успех своје партије на парламентарним изборима у Србији. Дакле, по тумачењу заменика секретара, које је очигледно подржавао тадашњи председник МКСЈ, судија Теодор Мерон, проф. др Војислав Шешељ, је, иако неосуђен и невин човек, морао унапред да изгуби сва своја грађанска права.“

Ово је, наравно, општепозната чињеница. Као што је позната чињеница да је уз благослов и допуштење судије Мерона, та срамна изолација проф. др Војислава Шешеља продужавана све до јуна 2004. године. Немогуће је било да судија Хархоф, који у свом писму од 6. јуна 2013. године критикује судију Мерона (јер га је наводно довео до дубоке моралне и професионалне дилеме) није знао за овако нехумано и неморално кршење људских права у којем је главну улогу имао судија Мерон (слично се дешава и сада, у јуну 2013. године). Ипак, Хархофу то никада није засметало, нити је то навео у свом писму као јарки пример за нехумано и неморално поступање судије Теодора Мерона. Ове упоредне чињенице јасно показују пристрасност судије Хархофа. Он не замера судији Мерону то што је грубо и преко 10 година кршио људска и процесна права у случају Шешељ, већ то што је, изгледа, крајем 2012. и током 2013. године вршио притисак у кулоарима на добро плаћене судије, да се неке пресуде у жалбеном поступку промене. Срамна хипокризија. Такво поступање или прећуткивање чињеница показује да судија Хархоф мрзи професора Шешеља, слично као и Мерон. Зато он мора бити изузет из предмета бр. ИТ-03-67.

54. На закључак о личној мржњи судије Хархофа према оптуженом у предмету бр. ИТ-03-67 указују и следећа поређења. На пример, он у писму од 6. јуна 2013. године поставља питање о притиску који су „амерички и израелски званичници“ извршили на

судију Мерона. Дакле, судија Хархоф посредно оптужује Мерона да је у служби ционистичке политике Израела (чији је највећи савезник САД). Да таква улога Мерона Хархофу веома смета, произлази из писма од 6. јуна 2013. године.

Али и то скоро коректно (и блиско истини) резонување је хипокризија из које се поново види мржња према Шешељу. Ради се о класичном примеру селективног резонувања и занемаривања чињеница. Хархоф прећуткује да је Мерон прогонио Шешеља, између осталог јер га је критиковао да је „ционистички геноцидни дипломата“. Тачније, проф. др Војислав Шешељ је објавио 2004. године књигу „Геноцидни израелски дипломата Теодор Мерон“. После тога је Мерон још жешће дискриминисао проф. др Војислава Шешеља. Међутим, та чињеница не узнемирава судију Хархофа, нити је помиње у писму од 6. јуна 2013. године.

55. У Захтеву за изузеће судије Мерона се јасно и прецизно наводи и следеће: „Судија Теодор Мерон је задржао навике које је имао у време док је био високи израелски дипломата. За судију Теодора Мерона не постоје општеприхваћене међународне конвенције о људским правима када се ради о проф. др Војиславу Шешељу, већ само сурова судска пракса из Израела (дакле, из земље чији је дипломатски представник био). Тачније, сурова пракса земље у којој је могуће осудити човека на 18 година затвора због једног интервјуа „Сандеј тајмсу“ датог 1986. године.“¹⁶

¹⁶ „Теодор Мерон није био само дипломатски представник Израела у Канади и Женеви, као што је наведено у поднеску бр 54. Он је радио и у израелском Министарству иностраних послова током шездесетих година прошлог века. Дакле, у деценији када је Израел окупирао Газу, Западну обалу и Јерусалим и када је повео агресивни рат против Египта, Јордана и Сирије. Тачније, када је само у једној недељи, 1967. године, побијено и нестало око 30.000 Арапа“. ¹⁶ Просто је немогуће да судија Хархоф није чуо за агресивни рат који је Израел повео против Арапа и арапских држава 1967. Ипак је Хархоф по вокацији ванредни професор међународног јавног права а рат из 1967. године пример за флагрантно кршење бројних међународних конвенција и хуманитарног права. Још мање је могуће да није знао да је Мерон тада био израелски дипломата. Ипак, све то није сметало када се радило о примени ционистичких квазиправних метода рада против проф. др Војислава Шешеља“. Посебно је уочљиво то ћутање судије Хархофа када се зна да је Мерон прогонио проф. др Војислава Шешеља и због његових пријатељских веза са палестинским народом и руководством. На пример, у писму проф. др Војислава Шешеља, упућеном Јасеру Арафату 1. јула 2002. године, осуђује се „агресија на палестинску државу, народ и његову имовину, као и одбијање израелске државе да спроведе резолуције УН“. Такође, проф. др Војислав Шешељ подржава стварање палестинске „независне националне државе са Јерусалимом као главним градом“ (дакле, оно против чега се Мерон ватрено борио деценијама) и поручује Јасеру Арафату, који је од 2001. године био под изолацијом, окружен од стране израелске војске у Рамали: „Ваш

Дакле, Шешељ је годинама указивао на повезаност судије Мерона са израелском казненом политиком и дипломатијом. И то није била никаква тајна (за све, осим за судију Хархофа, који је то „разумео“ тек 2013. године).

Ипак, судији Хархофу није сметао тај агресивни реваншизам Мерона према Шешељу због изношења истине. Засметао му је тек када је та осiona Меронова политика поставила препреке Хархофу у борби за власт унутар МКСЈ.

56. Коначно, статистика и анализа урађена на основу података са сајта МКСЈ и из књиге „Геноцидни израелски дипломата Теодор Мерон“ показује да је у периоду Мероновог мандата као председника МКСЈ, тачније, од 10. јуна 2003. до 21. септембра 2005. године, Секретаријат донео 10 негативних и ниједну позитивну одлуку када се радило о проф. др Војиславу Шешељу. Статистика показује и да је у том периоду судија Теодор Мерон у својству председника Колегијума МКСЈ и председника МКСЈ, као и у својству председника жалбеног већа, директно учествовао у доношењу још 7 одлука које су биле негативне по својим последицама за проф. др Војислава Шешеља¹⁷ (овоме треба додати и још 9 негативних одлука које је донео судија Мерон против проф. др Војислава Шешеља у периоду од 7. априла 2006. до 9. априла 2009. године). Дакле, судија Мерон је учествовао у доношењу 16 одлука против проф. др Војислава Шешеља. Или, судија Теодор Мерон је у периоду од 2003. до 2009. године директно учествовао у доношењу 16 негативних одлука усмерених против проф. др Војислава Шешеља и у доношењу само 1 позитивне, оне од 8. децембра 2006. године. Такође, одобрио је (тачније, није ништа предузео против, у складу са правилом 19. Правилника о поступку и доказима МКСЈ) 10 негативних одлука секретаријата усмерених против проф. др Војислава Шешеља у периоду када је био председник МКСЈ. На крају, али не мање важно, судија Теодор Мерон је учествовао и у покушају судског убиства проф. др Војислава Шешеља у периоду од 10. новембра 2006. до 8. децембра 2006. године. Међутим, судија Хархоф у свом писму од 6. јуна 2013. године прећуткује те чињенице и правно насиље Мерона (али и покушај убиства у којем је учествовао Мерон у случају Шешељ). Хархофу смета само то што је Мерон лобирао по кулоарима МКСЈ. До

отпор се мора наставити, иако против себе имате интересе не само израелског окупатора, него и његових савезника”. На крају, проф. др Војислав Шешељ износи и како уважава Јасера Арафата као „правог борца за мир и правду”.

¹⁷ У овај број је укључено и одбијање по Захтеву проф. др Војислава Шешеља да се промени седиште Међународног суда од 3. маја 2005. године.

оптужених, њихових живота и правде му није стало. Зато овакво понашање судије Хархофа неодољиво подсећа на тезе Макса Штирнера из књиге „Једини и његово власништво“, по којем није важно да ли постоји правно оправдање или не, већ само да „ја имам моћ“. ¹⁸

57. Зато судија Хархоф мора бити изузет из предмета ИТ-03-67 а своју борбу за моћ у МКСЈ нека води ван тог предмета.

Својим писмом судија Хархоф је скинуо прашину са своје судијске тоге и показао се у правом светлу да не може бити непристрасан. Зато је поднет овај захтев којим се тражи његово изузеће из суђења у предмету против проф. др Војислава Шешелја.

IV. Тражено правно средство

58. Проф. др Војислав Шешелј у складу са правилом 15(Б) тражи од председавајућег судије претресног већа да поводом овог захтева за изузеће судије Фредерика Хархофа обавести наведеног судију о овом захтеву, позове га да се изјасни на околности из захтева, саслуша мишљење судије чије се изузеће тражи у складу са правилом 15(Б)(i) Правилника, о томе обавести председника МКСЈ, који ће у складу са правилом 15(Б)(ii) Правилника именовати трочлану комисију састављену од судија других већа који ће му саопштити одлуку да је овај захтев основан и да председник МКСЈ у складу са правилима 15 и 19 Правилника именује другог судију у претресно веће који ће судити у овом предмету.

Проф. др Војислав Шешелј

(Урадили чланови Стручног тима Дејан Мирковић, Вјерица Радета и Зоран Красић)

¹⁸ Штирнер М. „Једини и његово власништво“ према Енциклопедијском речнику политичке филозофије, књига 2, Издавачки центар „Цетиње“, 1993, стр 1000.